

Недійсні правочини

Підготував:
Студент 2 курсу 6 групи ЮФ
Кравчук Владислав

План

- Види і підстави недійсності правочинів.
- Приклади нікчемних правочинів.
- Приклади оспорюваних правочинів.
- Момент і наслідки недійсності правочину.
- Визнання правочину недійсним. Застосування наслідків недійсності.
- Висновки.
- Список використаних джерел.

Види і підстави недійсності правочинів

Недодержання сторонами в момент вчинення правочину вимог, які є необхідними для законного встановлення, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, призводіть до його недійсності.

Недійсні правочини бувають двох видів:

- нікчемні;
- оспорювані.

Для того щоб правочин мав юридичну силу, він повинен відповідати низці вимог, які називають умовами дійсності правочину.

Такі вимоги встановлені ст. 203 ЦК, яка передбачає, що:

- 1) зміст правочину не може суперечити ЦК, іншим актам цивільного законодавства, а також моральним засадам суспільства;
- 2) особа, яка вчиняє правочин повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності;
- 3) волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі;
- 4) правочин має вчинятися у формі, встановленій законом;
- 5) правочин має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним;
- 6) правочин, що вчиняється батьками (усиновлювачами) не може суперечити правам та інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей.

● *Приклади нікчемних правочинів:*

- правочин, що обмежує можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки;
- відмова від права на звернення до суду;
- відмова від права вийти з повного товариства;
- у разі недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору;
- правочин, який вчинено малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності, і не схвалений у подальшому її батьками (усиновлювачами) або опікуном;
- правочин, вчинений без дозволу органу опіки та піклування (у випадках, коли такий дозвіл необхідний);

- **правочин, який порушує публічний порядок:**
- правочини, спрямовані на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина;
- правочини, спрямовані на знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним.
 1. довіреність, у якій не вказана дата її вчинення;
 2. відмова від скасування довіреності;
- правочин щодо забезпечення виконання зобов'язання, вчинений із недодержанням письмової форми;
- правочин, яким обмежується право заставодавця заповідати заставлене майно;
- правочин, яким скасовується чи обмежується відповідальність за умисне порушення зобов'язання;
- **Цей перелік не є вичерпним.**

Приклади оспорюваних правочинів:

- правочин, який дієздатна фізична особа вчинила у момент, коли вона не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними;
- правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії);
- правочин, який не відповідає інтересам держави і суспільства, його моральним засадам;
- правочин, який вчинено під впливом помилки;
- правочин, який вчинено під впливом обману;
- правочин, який вчинено під впливом насильства;
- правочин, який вчинено у результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною;
- правочин, який вчинено під впливом тяжкої обставини;
- фіктивний правочин;
- удаваний правочин.
- **Цей перелік не є вичерпним.**

Момент і наслідки недійсності правочину

- Будь-який недійсний правочин є недійсним з моменту його вчинення. Якщо за недійсним правочином права та обов'язки передбачалися лише на майбутнє, можливість настання їх у майбутньому припиняється (ст. 236 ЦК).
- Недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані з його недійсністю.
- У разі недійсності правочину кожна із сторін зобов'язана повернути другій стороні у натурі все, що вона одержала на виконання цього правочину, а в разі неможливості такого повернення — відшкодувати вартість того, що одержано. Часто вживають термін «двостороння реституція», який підкреслює те, що обидві сторони повертають одержане ними за недійсним правочином одна одній.
- Якщо у зв'язку із вчиненням недійсного правочину другій стороні або третій особі завдано збитків та моральної шкоди, вони підлягають відшкодуванню винною стороною.

Визнання правочину недійсним. Застосування наслідків недійсності

Суди розглядають справи за позовами:

а) про визнання оспорюваного правочину недійсним і застосування наслідків його недійсності;

б) про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину.

Вимога про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину може бути пред'явлена будь-якою заінтересованою особою. Суд може застосувати наслідки недійсності нікчемного правочину з власної ініціативи (ч. 5 ст. 216 ЦК).

Не може бути визнаний недійсним правочин, який не вчинено (договір, який не укладено).

Не допускається укладення мирових угод у справах щодо визнання нікчемності правочинів.

Висновки

Умови дійсності правочину встановлюються законом для того, щоб правочин мав належну юридичну силу. Додержання цих умов сприяє законності правочину, охороні прав та законних інтересів його учасників та інших осіб, а також обмежує можливості збагачення злочинним шляхом.

Недодержання умов дійсності правочину не завжди тягне його недійсність. Наприклад, недодержання простої письмової форми лише у випадках, спеціально передбачених законом викликає недійсність правочину. Найчастіше це просто позбавляє потреби сторони у разі спору посилатися на показання свідків як докази. При відсутності письмових доказів сторони позбавлені можливості повністю обґрунтувати свої вимоги і заперечення, і тому ризикують залишитися без задоволення своїх вимог у зв'язку з їх недоведеністю у суді.

Проте, коли недодержання умови дійсності правочину викликає його недійсність, то до сторін застосовуються майнові наслідки такої недійсності.

Таким чином, законодавець, встановлюючи умови дійсності правочину, сприяє їх додержанню, а також зміцненню правосвідомості громадян та правопорядку взагалі.

Умови дійсності правочинів поділяються на три основні групи:

- 1) умови про суб'єктів;
- 2) умови про форму;
- 3) умови про зміст.

Порушення саме цих істотних умов призводить до визнання правочину недійсним.

Список використаних джерел

- 1. Конституція України від 28 червня 1996 р., зі змінами, внесеними Законом України "Про внесення змін до Конституції України" від 08.12.2004 р. №2222-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №2.
- 2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (із змінами від 01.04.2016 р.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40 - 44, ст.356.
- 3. Цивільно-процесуальний кодекс від 18 березня 2004 року (із змінами від 11.02.2010 р.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, №№ 40-41, ст.492.
- 4. Бірюков І.А. Цивільне право України - К., 2014 - 324 с.
- 5. Закон України "Про заставу" // Відомості Верховної Ради. - 1992. - № 47. - ст.642.
- 6. Основи правознавства: Навч. посібник/ За ред. С.В. Ківалова, М.П. Орзік. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2014. - 358 с.
- 7. Закон України "Про нотаріат" // від 2 вересня 1993 року (Редакція від 01.01.2016) // Відомості Верховної Ради. - №3425 - XII.

Дякую за увагу !